

Pædagogisk grundlag på Starup-Øsby Skole & Børnehus

Det livsduelige barn

Folkeskolen er en af demokratiets grundpiller, en uadskillelig del af det humane samfund, der har personlig integritet, ligeværd, oplysning og forpligtende fællesskab som sine grundværdier. En hver opgave, Folkeskolen løser, viser hen til denne identitet. Vi er betroet en opgave af det samfund, vi er en del af.

Arbejdet på Starup-Øsby Skole & Børnehus tager sit udgangspunkt i de rammer, ledelse, bestyrelse, kommunalbestyrelse og ministerium sætter for pædagogik, personalenormering og materielle ressourcer.

Omdrejningspunktet for løsningen af kerneopgaven er *den pædagogiske handling*. Handlingen er kendetegnet ved vores *pædagogiske hensigt* – et målrettet bidrag til barnets alsidige fysiske, psykiske og sociale udvikling.

Pædagogik refererer til grundlæggende antagelser om barnets natur, normer for relation mellem mennesker og mellem individ og samfund. Pædagogikken reflekterer såvel naturvidenskabelige som samfundsvidenskabelige erfaringer og forholder sig til politiske og etiske strømninger i det samfund, den virker i.

Udøvet på en offentlig institution, forpligter pædagogikken sig på menneskerettigheder, åndsfrihed og demokrati. Den bidrager til udvikling af menneskers mulighed for at stræbe efter et godt liv og anerkender behovet for at udruste barnet med færdigheder, der både tjener dets egne livsmuligheder og dets mulighed for at trives i og

bidrage til fællesskabet. Pædagogikken insisterer på individets ukrænkelighed - og vedkender sig fællesskabets nødvendighed og naturens trivsel som afgørende base for al menneskelig aktivitet.

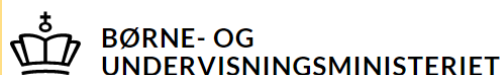
Pædagogik hviler på viden om barnets fysiske, psykiske og sociale vækst og antagelser om hvilke færdigheder, der giver mennesker de bedste forudsætninger for at kunne leve et godt liv. Det er et fag i konstant udvikling, hvor forskning og kulturelle strømninger påvirker. Udviklingen manifesterer sig som ændrede rammer og foranderlig, pædagogisk praksis.

Vi udtrykker i dette hæfte vores pædagogiske ståsted, hvor **Læring, Dannelse og Trivsel** er ligeværdige aspekter i barnets udvikling af livsduelighed, indrammet af et forpligtende **Fællesskab**.

Vi forpligter os på at løse kerneopgaven i overensstemmelse med dette ståsted i en stadig dialog mellem medarbejdere, børn og forældre.

13.januar 2023

Kim Christiansen
Skoleleder

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

(Folkeskoleloven, 2006)

Starup Øsby Skoles værdier; Respekt, Ansvar og Tillid forstås i forhold til individet, til den anden og til fællesskabet.

Værdierne danner fundamentet vi står på og skaber fælles sprog til forståelse af kerneopgaven. Det giver retning at navigere efter, i en kompleks hverdag.

Respekt

At respektere sig selv er at anerkende sig selv og sit eget værd ved at stå ved sine grænser i både ord og handlinger. At udvise respekt for andre kommer til udtryk, når vi lytter og kommunikerer. At vi ser, hvor de andre kommer fra og har en forståelse af deres følelser og tanker. At man tager hensyn til andre og anerkender deres liv, grænser og frihed. At vi ser os, som en del af et fællesskab, som vi i respekt aktivt byder ind i.

Ansvar

Vi skal understøtte evnen til tage ansvar for sig selv, egne handlinger og beslutninger. At vi ser og anerkender hinanden for den vi er og evner at sætte os i den andens sted, er at udvise social ansvarlighed. At vi hjælper og støtter hinanden, så vi sammen løfter i flok. At man tør gå foran og byde positivt ind til fordel for fællesskabet.

Tillid

At man gennem indsigt og anerkendelse får tillid til egne evner. At man i et trykt miljø øger troen på eget værd, så man dermed kan sige til og fra. At man møder den anden med tillid og positive forventninger. At man er en god kammerat, der understøtter udviklingen af et tillidsfuldt miljø. At man gennem udsyn og blik for hinanden bidrager positivt til fællesskabet.

Inholdsfortegnelse

Vision & Mission	4
Sammen om Skolen	5
Ledelsestrekanten.....	6
Børnesyn.....	7
Læring.....	8
Dannelse	10
Trivsel	11

Vision:

Vi vil sende livsduelige børn videre og være familiens naturlige valg .

Mission:

Vi skaber et udsyn mod det globale for børn med rødder i det lokale

Vi er et fællesskab med ansvarfølelse og rum til forskellighed.

Vi sikrer høj faglighed og kreativitet.

En god skole står på et godt fundament

Skolebestyrelsen har, sammen med medarbejdere og ledelse, arbejdet på en vision og en mission for vores arbejde.

Bestyrelsens bidrag til udviklingen af skolen baseres på en **vision** om at *vi vil sende livsduelige børn videre og være familiens naturlige valg*. Det udmønter sig i en **mission**, hvor målet er at *vi skaber et udsyn mod det globale for børn med rødder i det lokale*. Vi vil bidrage til at *vi er et fællesskab med ansvarfølelse og rum til forskellighed* og for at styrke børnenes vej videre i tilværelsen er det vigtigt, at *vi sikrer høj faglighed og kreativitet*.

Eleverne møder hver dag op på skolen, for at udvide deres horisont og lære nyt. Alle på skolen skal føle, at de har retten til at være der. Dette gælder både elever, frivillige og ansatte på skolen. Vi skal som bestyrelse gøre en indsats for, at alle føler denne ret og at ingen føler sig holdt udenfor. At alle føler sig velkommen. En god skole er en skole, hvor alle trives og har det godt. Derfor skal vi som bestyrelse vedvarende have fokus på trivsel. Det skal være okay at fortælle hvordan man har det og hvad der eventuelt gør, at man ikke trives. Kun ad den vej, kan vi som bestyrelse gøre en indsats.

Det er derfor med stor fornøjelse, vi byder dette **Pædagogiske grundlag for Starup-Øsby Skole & Børnehus** velkommen. En forudsætning for at drive skole i dag er, at elevtallet forbliver højt. Derfor er det vigtigt, at vi gør en indsats for at styrke skolens image og fortælle den gode historie. At skolen i dag har et godt rygte, må ikke blive en sovepude, da tilflyttere ikke nødvendigvis kender til det.

Med dette pædagogiske grundlag står vores skole og børnehus på et solidt grundlag og godt rustet til fremtiden. Vi har en bunden opgave med at give deltagelsesmuligheder for flest mulige børn og det ligger helt i tråd med den forståelse af *læring, dannelse og trivsel*, der går gennem grundlaget. Bestyrelsens vision og mission går hånd i hånd med den retning, det pædagogiske grundlag sætter.

Man skal kunne tage os på ordet, et pædagogisk grundlag forpligter. I bestyrelsens arbejde med at formulere de overordnede principper og føre tilsyn, vi vil holde os selv og skolen fast på det.

11.januar 2023

Bestyrelsen ved Starup-Øsby Skole & Børnehus

Sammen om skolen

Fokus på praksisfaglighed i skolen

Nye lærerplaner

Ny evaluerings- og bedømmelsessystem

Muligheder for at følge udviklingen i folkeskolen

Antimobning og ordensbekendtgørelse

Inkluderende fællesskaber

Sammen om skolen lokalt

Sammen om skolen

I initiativet “Sammen om skolen”, har lærere, pædagoger, elever, skoleledere, forældre, kommunen og politikere givet hinanden håndslag på, at samarbejde om at håndtere udfordringer og finde mulige løsninger i fællesskab.

Vi tror på, at et tæt og forpligtende samarbejde kan skabe en forandring og den progression som er nødvendig. Kun i et tværprofessionelt samarbejde, hvor vi arbejder med forskellige perspektiver, kan vi sammen finde holdbare løsninger. Komplekse udfordringer kan ikke løses alene. Der er behov for dialog og tillid til medarbejderne, samtidig med at der er fokus på medarbejdernes ejerskab i løsningerne.

Medindflydelse sker bl.a. ved deltagelse omkring udformningen af skoleplanen, i MED-udvalget, gennem dialogmøder med kommunen, og fordeling af opgaver i forbindelse med planlægningen af skoleåret.

Få at opfylde vores vision og mission, danner vi i fællesskabet det bedste grundlag for den enkelte elev, hvor medinddragelse samt medbestemmelse i skoledagen er i fokus.

Vi skal gennem et forpligtende samarbejde finde fremtidens løsninger og det kræver at vi mobiliserer alle ressourcer, og fokuserer på individuelle kompetencer, det gælder såvel for medarbejdere som elever

11.januar

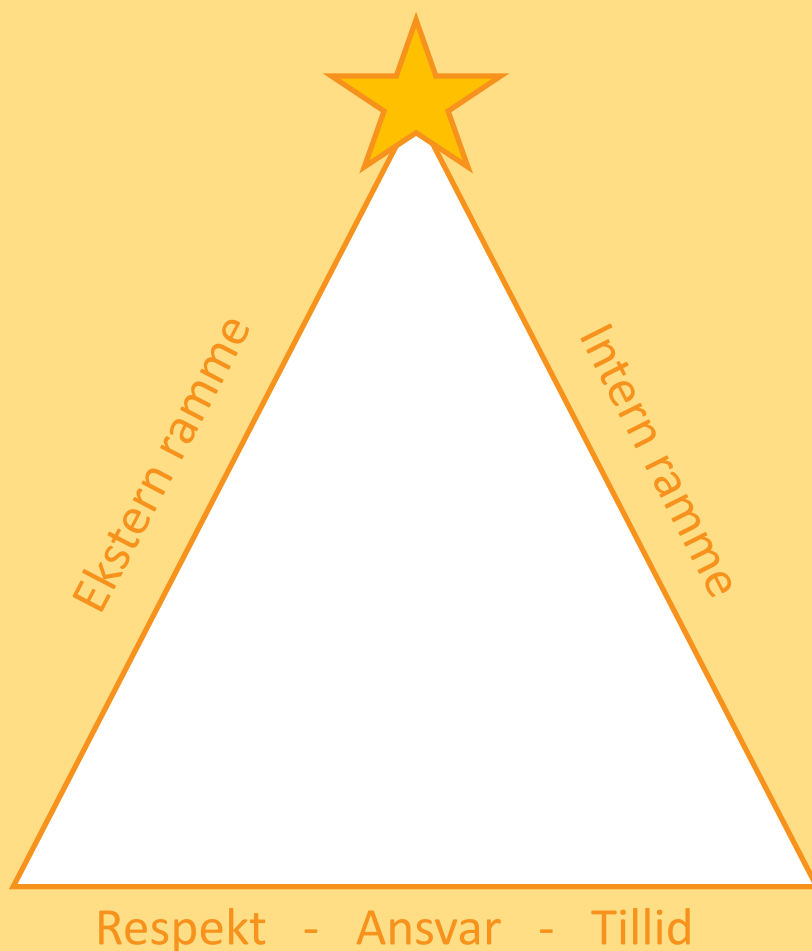
Siv Beckert Lauridsen
Tillidsrepræsentant, Starup
Danmarks Lærerforening

Lars Vinum
Tillidsrepræsentant, Øsby
Danmarks Lærerforening

Maria Mailand Hansen
Tillidsrepræsentant, Starup & Øsby
Børne- og Ungdomspædagogernes
Landsforbund

De rammer, vi arbejder inden for

1. Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.
2. Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
3. Tilliden til og trivlsen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

Vi står på den fælles forståelse af mennesker, at de gør det bedste de kan i den situation de er i. Dette er forankret i skolens værdier; respekt, ansvar og tillid.

Ledelsen på Starup-Øsby Skole har som fælles afsæt udarbejdet denne figur.

I toppen af trekanten findes ledestjernen, det vi dagligt stræber mod og som er udgangspunkt for al aktivitet på skolen. Den defineres ved de nationale mål om at gøre eleverne så dygtige som de kan blive, udligne sociale forskelle og øge trivlsen i og omkring skolen.

Øvrige sider beskriver en ekstern ramme, der defineres af love, retningslinjer, diskurser, politiske og kommunale vedtægter og beslutninger. Den interne ramme består af de ysiske rammer, udmøntning af arbejdstid, skolebestyrelse, principper og ledelsesbeslutninger.

Inden for denne trekant arbejder vi med udviklingen af professionelle lærende fællesskaber (PLF). PLF ses når ledelse og personale, gennem fælles læringsvisioner, støtter og samarbejder om at finde måder at handle og skabe praksis. Dette sker gennem systematisk opsamling, aktiv brug af data og viden, samt en nysgerrig og undersøgende tilgang. PLF fremmer læring, trivsel og dannelse for eleverne gennem udvikling af de professionelle egen læring.

Vi ser PLF som en styrket måde at samstemme og udvikle skolens arbejde med at løse kerneopgaven. I den faglige ledelse tilstræber vi høj psykologisk tryghed. Vi vægter transparens og tydelighed omkring fordeling af opgaver og ressourcer. Ved at handle konsistent, gennemskueligt og kommunikerende, funderet i gensidig tillid, kan vi udvikle professionelle lærende fællesskaber. Det er sådan vi, gennem koordineret indsats, fælles sprog, viden og gensidig respekt, samarbejder om løsningen af kerneopgaven.

Faglig ledelse sker på Starup-Øsby skole i en vekslevirkning mellem **ledelse af** medarbejdere, hvor ledelsen sætter rammen, oversætter, formidler og skaber retning.

Ledelse i teams, hvor denne, som en aktiv del af PLF, understøtter udviklingen.

Og **ledelse tæt på**, hvor opgaven i højere grad er at iagttage, være nysgerrig, spørgende og faciliterende.

Vi ønsker med dette at kunne anlægge en metaposition og skabe en nærværende distance til rutiner, rammer, retninger, råderum, resultater og relationer, for derved på oplyst grundlag at kunne forme dem på ny.

Gennem fælles refleksion, inddragelse og aktiv brug af forskning og viden kan vi understøtte medarbejdernes faglige udvikling og praksis. Det sker med fokus rettet mod kerneopgaven, at fremme elevernes læring, trivsel og dannelse.

Børnesynet og dets konsekvenser

Hvert menneske gennemløber sin egen udvikling, der livet igennem former og omformer dets oplevelse af sig selv og sin omverden. I dagtilbuddet og skolen grundlægger barnet en stor del af sin selvopfattelse. Det opbygger viden, tilegner sig færdigheder og anlægger kriterier for vurdering og valg, der rækker langt ind i livet. Meget af dette er kun muligt i fællesskab med andre mennesker, men udgangspunktet for vækst er stadig hver enkelt. Man møder kun verden ved at være nogen.

Starup-Øsby Skole og Børnehus' arbejde hviler derfor på

- * En forståelse af barnets fysiske behov for omsorg, aktivitet og hvile som essentielle for barnets udvikling
- * En forståelse af vækst som en proces i zone for nærmeste udvikling - i et dialektisk forhold mellem individ og omverden
- * En ubetinget respekt for barnets integritet

Starup-Øsby Skole og Børnehus' opgave er også, at skabe rammer for og inspirere barnets vækst i sociale færdigheder gennem etablering af fællesskaber. Vi arbejder ud fra den grundantagelse, at barnet af natur ønsker at tilhøre et fællesskab og at det er tjent med at kunne begå sig i det.

Barnet har ret til at forstå sin plads i fællesskabet, ret til at søge fællesskabets accept og ret til at gøre indsigelse, når dets integritet føles truet.

Pædagogik er at stille krav til eleverne, som de ikke ville have stillet til sig selv. Men det er meningsløst, hvis eleverne ikke følger kravene. Derfor er god pædagogik at stille relevante krav til eleverne på en måde, som indebærer at eleverne kan leve op til dem. Derfor er det vigtigt, hvordan kravene stilles. Det kan man kalde det pædagogiske håndværk.

De fleste voksne lærer noget, hver gang de mislykkes. Derfor begår mange kun den samme fejl nogle få gange. Børn kan dog mislykkes igen og igen, uden at de synes, det er et problem. De lærer noget, når de lykkes i stedet. Derfor kan vi ikke bruge metoder som irettesættelser og straf, men hellere anerkendelse, når eleven lykkes.

Bo Hejlskov Elvén, begge citater i Adfærdsproblemer i skolen, 2013

Starup-Øsby Skole og Børnehus' arbejde hviler derfor også på

- * En forståelse af barnets sociale behov for samvær gennem leg, sprog og omverdenerkendelse
- * En forståelse af barnets udvikling af sociale færdigheder som en proces, der sker i trin og gennem konkrete fællesskaberfaringer
- * En anerkendelse af sociale færdigheder, der udvikles gennem afprøvning af omverdenens reaktion

Vores grundlæggende antagelse er, at børn samarbejder og opfører sig socialt acceptabelt, hvis de *kan*. Vi opfatter altså barnets adfærd som udtryk for færdigheder. Vi viser barnet den respekt at antage, at dets handlinger giver mening for det. Det er derfor altid er den voksnes opgave, at anlægge et børneperspektiv på den virkelighed, vi skaber i skolen, så vi kan forstå barnets reaktion.

Et barn har ret til at gå lige så god hjem fra skole, som det kom. Enhver praksis, der intimiderer barnet og reducerer dets selvagtelse er derfor komplet uforeneligt med arbejdet på Starup-Øsby Skole & Børnehus.

Autoritet er betegnelsen for et forhold, der er ulige. Lærer-elev forholdet er fundamentalt ulige og det bygger på lærerens forspring med hensyn til erfaring (almendannelse) og viden (uddannelse).

Selv om autoritetsforholdet er defineret som *et ulige forhold*, kan der godt være tale om lighed i andre betydninger af lighedsbegrebet. Lighed kan betyde *lige værdighed* - dette at lærer og elev respekterer hinanden som personer, - i pædagogikken taler man om et subjekt-subjekt forhold. Der kan også være tale om *lige rettigheder*, forstået som ytringsfrihed og indsigelsesret. Men sådanne opfattelser af lighed, som bør være en del af den gode undervisning, anfægter ikke det grundlæggende autoritetsforhold.

Holger Henriksen, i Civil Courage, KVAN 1985

Læring

At lære noget

Mennesket er født nysgerrigt. Vi griber ud efter verden og undersøger den sammen med dem, der har et forspring i viden og erfaring. Det giver os færdigheder og kompetencer. Vi sanser verden med hele kroppen og lærer i fællesskabet at forstå, hvad vi sanser. Det betyder derfor, at vi som skole og børnehus anlægger et bredt læringsbegreb, hvor sproget, kroppen og de kulturelle udtryk tilsammen skaber den mening og sammenhæng, vi higer efter.

Vi stræber efter at udvikle et rigt og nuanceret sprog og andre udtryksformer, der gør det muligt for barnet, at give udtryk for iagttagelser og forestillinger.

Al læring handler om at forbinde sig med verden og det sker bedst i trivsel, trykthed og forståelse for barnets individuelle behov for forsøg.

Indsigt og udsyn

Barnets erkendelse af verden betyder også erkendelse af "mig selv i verden". Indsigten giver en voksende erkendelse af forskelle på mig og de andre og lige som læring giver indsigt i den materielle verden, giver den også indsigt i fællesskabets, hvordan det hænger sammen med sproget, normerne og forpligtelserne. Vi erfarer hvem de andre er, når de deler deres erfaring af verden med os.

Skolen skal åbne sig mod det omgivende samfund, både ved at søge ud i det og ved at invitere indenfor i skolen.

Den faglige færdighed

I læringen opnår vi færdigheder, der udtrykkes på to måder; en konkret viden om sagsforhold og en konkret erfaring med at bringe denne viden i spil, når man skal lære mere, eller når viden skal bruges ved bearbejdning af vores omverden.

Det er også her, vi møder vores videns begrænsning. Læring er et *evighedsprojekt* og jo mere vi ved, jo mere ved vi, at vi ikke ved. Derfor må vi aldrig slukke nysgerrigheden, så erkendelse af vores videns begrænsning ikke skaber frustration, men stimulerer vores vilje til mere læring.

Det lærtes værdi viser sig i vores mulighed for at handle kompetent og sætte vores handlinger ind i en sammenhæng.

Kulturen

Vores kultur er i høj grad baseret på traditioner, der læres i skolen og andre fællesskaber. Fagene er kendetegnet ved stolthed over erkendelse og erfaring. Vi vil stræbe efter, at vores skolekultur opfatter åndens og håndens arbejde som ligeværdige.

I skolen skal barnet møde alsidige udtryk for vores kultur og derigennem blive bevidst om fagenes og traditionens betydning for det selv og for hvordan de etablerer fællesskabet.

Hvad er motivation?

Vi ser barnet som et grundlæggende virksomt væsen, der nysgerrigt og med ønsket om at skabe et godt liv for sig selv og andre, giver sig hen til dagligdagen med et åben sind. *Motivation* spiller en langsigtet rolle, for ikke alt har nyhedens interesse og ikke al interesse holder nødvendigvis ved.

Vi ved at straf og pres *ikke* er motiverende, men forvandler dét at løse skoleopgaverne til en undgåelsesadfærd og læringsløs målopfyldelse. Hvert barn motiveres på sin måde og i tildelingen af opgaver står opmærksomheden på hvert enkelt barns motivation centralt. At inspirere betyder som oftest at vække motivation.

Vi ved at anerkendelse og ros/belønning spiller en rolle, men tre andre faktorer har gennem den moderne forskning vist sig af afgørende større betydning:

Selvbestemmelse, også kaldet autonomi, styrker vores fornemmelse af kontrol og dermed vores sikkerhed på at det vi gør er i vores interesse. Et barn, der føler kontrol, kan samarbejde og åbne sig for krav og forventninger fra andre.

Kompetence, faglig dygtighed, trangen til at blive bedre og bedre til noget som betyder noget for os. Vi motiveres ved at vores færdigheder kommer i spil, ved at man kan se resultatet af at gøre sig umage.

Samhørighed, trangen til at det vi gør giver mening i en større sammenhæng. At det er nyttigt og indgår i noget som er større end os selv. Virksomhed skal have et formål.

Inspireret af særligt Daniel Pink

Læringens indhold

Folkeskolens fagrække

Undervisningen organiseres i fagrækken og med udgangspunkt i de centralt formulerede målsætninger for børns læring på forskellige klassetrin.

Fagene indholder både konkret viden, der er knyttet specifikt til fagene, og en almen viden der har betydning for vores dannelse. Fagene bringer hinanden i spil og i skolens hverdag stræber vi efter både at udvikle en faglig bevidsthed og en forståelse for tværfaglighedens nødvendighed.

Den digitale udfordring - den digitale dannelse

Den rivende udvikling, der fortsat kendetegner store dele af samfundets måde at kommunikere og håndtere information, sætter sine tydelige spor i skolen. Læremidler og kommunikation er i stigende grad digitaliseret. Det har skabt uendeligt mange nye muligheder, men også udfordringer af meget grundlæggende art. Der er et stigende behov for at guide og danne eleverne i deres omgang på digitale fora og en skærpet opmærksomhed på kritisk sans, når den viden, der præsenteres for dem, ikke længere altid har været gennem skoleverdenens kvalitetssikring.

Der rettes også en særlig opmærksomhed på om de nye læringsformer, de digitale læremidler og informationsformidlinger stiller til rådighed, i tilstrækkelig grad fører til solid læring og dannelse. Den digitaliserende revolution er endnu kun i sin begyndelse og det er skolens opgave, at følge med i den viden og erfaring, der opnås gennem både forskning og praksis.

Naturen og FNs Verdensmål

For barnet i vores skole står fremtiden lys og imødekomende med hid til uset velstand, personlig frihed og deltagelsesmuligheder for langt de fleste. Vi har til opgave, at udvikle og styrke børnenes færdigheder og mod på deltagelse i og bidrag til det demokratiske velfærdssamfunds pligter og rettigheder, at nyde frugterne af egne og fælles bestræbelser.

Verden står imidlertid også over for store udfordringer, der uundgåeligt påvirker navnlig de lidt større skolebørns opfattelse af fremtidsudsigterne og som kommer til at stille store krav til dem i fremtiden. Det er derfor ligeledes skolens opgave, at ruste barnet til forståelse og stillingtagen i de store spørgsmål, der fx indkredses i FNs Verdensmål. Altid i respekt for barnets alder og abstraktionsniveau, altid med håbet og handlemuligheden som omdrejningspunkt.

Naturen er, med K E Løgstrups ord, både menneskets omgivelse og ophav. I skolen anser vi forståelsen for *de andre liv* og indsigt i naturens grundlæggende processer for lige så vigtige, som indføringen i kulturen. Vi anser det for uomgængeligt, at eleverne opnår en så tilstrækkelig viden om Jordens natur, klima og miljø, at de føler sig rustet til at vurdere og vælge i den situation, de med sikkerhed vil stå i.

"Kun en nidding vover at tage livsmodet fra et barn." sagde Løgstrup. Vi anser det for skolens pligt, at opbygge barnets livsmod til mødet med disse vurderinger og valg.

Zonen for nærmeste udvikling

Barnets indre trang til at lære, og derigennem begribe både sig selv og sin omverden, sker i en udvikling, der følger et bestemt mønster. I zonen lige uden for det, barnet allerede kan gøre selv *uden* hjælp, ligger det barnet kan klare *med* hjælp fra en voksen. Her ligger barnets læringspotentiale, dets *zone for nærmeste udvikling*.

Skolens opgave består i at føre barnet ind i dets zone for nærmeste udvikling. Grundlaget for pædagogikken er barnets relation til den voksne. Den voksne stiller sit forsping i viden og erfaring til rådighed for barnets erobring af den næste,

selvstændiggørende færdighed. Relationen tilfører mening til barnets udvikling og styrker dets motivation.

Barnet lærer af at gøre tingene rigtigt. Den voksne må derfor blive sammen med barnet i dets zone for nærmeste udvikling, til det har opnået den færdighed, der gør det klar til næste udfordring.

Det er til hver en tid den fagprofessionelles ansvar, at afveje en opgave i lyset af barnets opnåede færdigheder. Barnet kan først træde ind i næste zone, når det har gjort sig fri af den voksnes hjælp og det kan ikke øve sig i noget, før dette er indlært til en høj grad af frihed.

Dannelsen

Åndsfrihed og demokrati

Det ligger i hele Folkeskolens idégrundlag, at opfatte barnet som et selvstændigt, fornuftsdrævet individ, der forholder sig til sin omverden. Barnets subjektive *erfaring* af verden mødes med den objektive *virkelighed*, der præsenteres i fagene og forstås i fællesskabet.

I dette møde *dannes* barnet. Den demokratiske kultur, præget af åndsfrihed og forpligtende fællesskab, åbner sig på Starup-Øsby Skole & Børnehus for barnet - og barnet lærer at åbne sig for verden og stille sig aktivt, vurderende og handlende, midt i den. Mennesket er, hele sit liv, i denne dannelsesproces.

Dannelsen giver kriterier for vurdering og valg

Vi lever i en verden i konstant forandring og har brug for en kerne af erfaringer, indsigt og udsyn, der giver tillid til mødet med verden. Eleverne må derfor tilegne sig kriterier, der kan støtte dem, når de skal forholde sig til nye sider af verden.

Vi lærer børnene at tænke - ikke hvad de skal tænke.

I dannelsen udvikler børnene evnen til at skelne mellem *viden* og *holdninger* og får erfaring med, hvordan de to kategorier mødes, fx i debatten på de digitale medier eller i stillingtagen til forhold i samfundet.

Det er dannelse, at kende sin videns styrke og begrænsning, at kende forskel på det ekstakte og det skønnede og give det hver sin plads i ens vurderinger og valg.

Det er skolens opgave, på elevernes abstraktionsniveau, at åbne de væsentlige spørgsmål i tiden, hvad enten det drejer sig om samfundsforhold, det globale miljø eller forholdet mellem nationerne.

Evnen til at udvise social ansvarlighed

Det er i dannelsen, vi bliver én blandt andre. Gennem oplevelsen af deltagelse og medansvar får eleverne erfaringer med rettigheder og pligter. De lærer at komme til rette med hinanden, at kende forskel på *min oplevelse* og *din hensigt*. Omdrejningspunktet er sproget mellem os og en forståelse for, hvordan det kan opbygge og nedbryde fællesskabet.

Fællesskabet opretholdes gennem tillid, ansvar og respekt, der udøves som retfærdighed. I den humanistiske, demokratiske tradition for åndsfrihed og ligeværd lærer eleverne at se hver enkelt som et individ i egen ret *og* et ligeværdigt medlem af fællesskabet - og de lærer at udbrede medfølelse og omsorg til den klode, de lever på.

At have andres sind på sinde, og at sætte sig i den andens sted for at forstå, er afgørende færdigheder i evnen til at udvise social ansvarlighed.

Dannelsens indhold

Dannelse identificeres ofte ved ydre adfærd; bestemte, konventionelle måder at opføre sig på i bestemte situationer, men i den pædagogiske sammenhæng er begrebet knyttet til det bagvedliggende. Den "dannede opførsel" afspejler den måde, man *forholder sig til de mennesker, man er sammen med*.

Tilsvarende identificeres dannelsen ofte ved et bestemt, højt vidensniveau, en paratviden, den "dannede" sidder inde med, men også her er det i den pædagogiske sammenhæng knyttet til den bagvedliggende måde, man *forholder sig til verden*.

For os handler dannelsen om, at man kan bringe sin viden i spil, både viden om fællesskabets normer og om de konkrete sagsforhold. Dannelsen *gør* vores viden til *indsigt*, så den kan danne grundlag for forståelse af dét, vi endnu ikke har erfaret, men møder på vores vej. Dannelsen er det, der *gør* os til en aktiv og fri borger.

Vores opgave er derfor, i samarbejde med forældrene, at fremme elevernes tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer og udvikle deres virkelyst og fordybelse. Der igennem opnår de erkendelse og udvikling af fantasi og lyst og et fundament for tillid til egne muligheder og tro på egne evner til at tage stilling og handle.

Det er vores fælles opgave at *gøre* dem fortrolige med dansk kultur og bidrage til deres forståelse for andre kulturer og for menneskets samspil med naturen. Skolen forbereder eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens undervisning og hele dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

(Tak for inspirationen i Folkeskolens formålsparagraf fra 1993)

Retten til det gode børneliv

På Starup-Øsby Skole & Børnehus betragter vi barnets trivsel som grundlag for al læring og dannelse. Barnet skal komme i skole i tillid til, at de voksne skaber en tryk ramme for fællesskabet. Det gode børneliv er fyldt med udviklende samvær og det er frit for frygt. At blive set og være anerkendt er fællesskabets grundlag.

Retten til at lære

Børn er født med en indre drift til at tilegne sig verden. Den viser sig som glæde ved samværet med andre og ved at lege og lære i det fællesskab, de former. Barnet er født med nysgerrighed og virketrang. Det er også født med forsigtighed og årvågenhed. Enhver udvikling kan styrke barnet, men repræsenterer også en *krise* hvor barnet kan føle sig usikker på egne handlemuligheder og kræfter. I daginstitution og skole skal barnet derfor møde voksne, der udviser forståelse for, hvor hvert enkelt barn er i sin udvikling.

I takt med barnets personlige udvikling øges udfordringerne, både i fællesskabet med andre børn og i de skolefaglige opgaver, det møder. Med alderen øges barnets ansvar for at bidrage positivt til fællesskabet og for at forstå sin egen rolle i det.

Barnet har ret til at blive mødt med den grundindstilling, at det gør det så godt det kan - og at dét altid er nok til respekt og accept. Sammen finder vi næste trin.

Retten til forskellighed

Tryghed hviler på følelsen af at høre til og være accepteret. På Starup-Øsby Skole & Børnehus sætter vi ikke bare retten til forskellighed højt, vi anser forskelligheden for en kvalitet ved fællesskabet. Ligeværd og lige muligheder er nøglebegreber i den gode trivsel. Vi anser det for en særlig kvalitet, at møde andre med åbenhed og respekt. Det giver livet fylde og forbereder til livet i det globale fællesskab.

Fornemmelsen af sammenhæng

Et afgørende element i trivsel er *fornemmelsen af sammenhæng*. Trivsel og motivation er knyttet til hinanden. Barnet skal føle sig inddraget og have medbestemmelse på det trin, det befinder sig på. Det forudsætter, at det kan se sig selv i det, skolen tilbyder det. Skolen skal hver dag give mening.

Samarbejdet med hjemmet og de professionelle samarbejdspartnere

Når trivslen ikke kommer, af ydre eller indre grunde, er Starup-Øsby Skole & Børnehus optaget af at forstå hvorfor og finde løsninger, der øger trivslen. Dette skal ske i samarbejdet med hjemmet - også forældrene skal kunne føle sig trygge og accepterede af skolen.

Hvis trivslen udebliver, udvides samarbejdet med familien til også at inddrage skolens professionelle samarbejdspartnere - i Det Rådgivende Team og i Haderslev Kommunes Familierådgivning.

På Starup-Øsby Skole & Børnehus arbejder vi på at skabe så trygge og meningsgivende overgange fra ét univers til det næste som muligt.

I **Starup** betyder det, at vi samarbejder med de daginstitutioner, hvis børn starter på skolen. Gennem dialog mellem personalegrupperne og ved gensidige besøg, udvikler vi kendskab til hinandens pædagogik og vilkår.

Forud for optagelse i skolen forberedes børn, forældre og skole på at møde hinanden og sikre at hvert enkelt barns færdigheder og behov mødes bedst muligt.

I **Øsby** er der etableret en landsbyordning, hvor børnehus og skole er integreret med hinanden, både pædagogisk og organisatorisk.

Store og små børn leger med hinanden på legepladsen, altid på de mindstes præmisser. De store børnehavebørn deltager, gennem det sidste halve år inden skolestart, i stigende grad i aktiviteter i skolen, uden at slippe forbindelsen til børnehaven.

Fællesskabet med de større børn, først i eftermiddags SFO og siden i skoletiden, giver de kommende skolestartere større fortrolighed med det næste trin i deres liv.

Kløvermarkskolen er Distrikt Syds overbygningsskole og vores samarbejdspartner i tilrettelæggelsen af overgangen til ungeuniverset.

Gennem fælles begivenheder i 5. og 6.klasse møder eleverne de andre børn i distriktet og forbereder sig til næste trin i skolelivet.

Vi anser det for at være yderst vigtigt, at hver enkelt elev oplever at dets overgang til næste skole sker med så stor tryghed og opmærksomhed på individuelle behov, som overhovedet muligt. Der søges derfor et udstrakt samarbejde, personalegrupperne imellem. Når elever vælger andre undervisningstilbud, tilbyder vi samme sikring af overgangen.